

به نام خدا

شماره چاپ: ۱۲۸

دوره هشتم - سال اول

شماره ثبت: ۱۲۷

تاریخ چاپ: ۱۳۸۷/۴/۱۰

اظهاری نظر کارشناسی درباره:

«لایحه مجازات اسلامی»

(بخش اول - کلیات و مواد عمومی)

پیشنهادهای مرکز پژوهش‌ها

فهرست مطالب

۱	کتاب اول - کلیات
۱	بخش اول - مواد عمومی
۱	فصل اول - تعاریف
۱	فصل دوم - قلمرو اجرای قوانین جزایی در مکان
۵	فصل سوم - قلمرو اجرای قوانین جزایی در زمان
۶	فصل چهارم - قانونی بودن جرائم، مجازات‌ها و دادرسی کیفری

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه مجازات اسلامی»
 (بخش اول - کلیات و مواد عمومی)
 پیشنهادهای مرکز پژوهش‌ها

کتاب اول - کلیات

بخش اول - مواد عمومی

فصل اول - تعاریف

ماده (۱)

«قانون مجازات اسلامی مشتمل است بر جرائم، مجازات‌های حدود، قصاص، دیات و تعزیرات، اقدامات تأمینی و تربیتی، شرایط و موانع مسئولیت کیفری و قواعد حاکم بر آنها».

ماده (۲)

«رفتاری که در قانون برای آن مجازات تعیین شده باشد جرم محسوب می‌شود».

فصل دوم - قلمرو اجرای قوانین جزایی در مکان

ماده (۳)

«قوانین جزایی ایران درباره کلیه اشخاصی که در قلمرو حاکمیت زمینی، دریایی و

هوایی جمهوری اسلامی ایران مرتکب جرم شوند اعمال می‌شود، مگر آنکه به موجب قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد».

ماده (۴)

«هر گاه قسمتی از جرم یا نتیجه آن در قلمرو حاکمیت ایران واقع شود در حکم جرم واقع شده در ایران است».

ماده (۵)

«هر شخص ایرانی یا غیرایرانی در خارج از قلمرو حاکمیت ایران مرتکب یکی از جرائم زیر و یا جرائم مقرر در قوانین خاص گردد، طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران محاکمه و مجازات می‌شود و هرگاه رسیدگی به این جرائم در خارج از ایران به صدور حکم محکومیت و اجرای آن منتهی شده باشد، دادگاه ایران در تعیین مجازات‌های تعزیری، میزان محکومیت اجرا شده را احتساب می‌کند:

۱. اقدام علیه نظام، امنیت داخلی و یا خارجی، تمامیت ارضی و یا استقلال

جمهوری اسلامی ایران،

۲. جعل مهر، امضا، حکم، فرمان یا دستخط مقام رهبری یا استفاده از آن،

۳. جعل مهر، امضا، حکم، فرمان یا دستخط رسمی رئیس‌جمهور، رئیس قوه

قضائیه، رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی، رئیس مجلس خبرگان، رئیس

دیوان عالی کشور، دادستان کل کشور، اعضای شورای نگهبان، رئیس و اعضای

مجمع تشخیص مصلحت نظام، وزرا یا معاونان رئیس‌جمهور و یا استفاده از آنها،

۴. جعل آرای مراجع قضایی یا اجراییه‌های صادر شده از این مراجع یا سایر مراجع قانونی و یا استفاده از آنها،

۵. جعل اسکناس رایج یا اسناد تعهدآور بانکی ایران و همچنین جعل اسناد خزانه و اوراق مشارکت صادر شده یا تضمین شده از طرف دولت یا تهیه یا ترویج سکه قلب در مورد مسکوکات رایج داخل».

ماده (۶)

«به جرائم مستخدمان دولت، اعم از ایرانی یا غیرایرانی که در رابطه با شغل و وظیفه خود در خارج از قلمرو حاکمیت ایران مرتکب شده‌اند و همچنین به جرائم مأموران سیاسی و کنسولی و دیگر وابستگان دولت ایران که از مصونیت سیاسی برخوردارند طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران رسیدگی می‌شود».

ماده (۷)

«علاوه بر موارد مذکور در مواد فوق هریک از اتباع ایران در خارج از کشور مرتکب جرمی شود، در صورتی که در ایران یافت و یا به ایران اعاده گردد، طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران محاکمه و مجازات خواهد شد مشروط بر اینکه:

۱. رفتار ارتكابی به موجب قانون جمهوری اسلامی ایران جرم باشد،
۲. در صورتی که جرم ارتكابی از جرائم موجب تعزیر باشد، متهم در محل وقوع جرم محاکمه و تبرئه نشده یا در صورت محکومیت، مجازات کلاً یا بعضاً درباره او اجرا نشده باشد،

۳. به موجب قانون ایران، موجبی برای منع یا موقوفی تعقیب یا عدم اجرای مجازات یا سقوط آن نباشد».

ماده (۸)

هرگاه شخص غیرایرانی در خارج از ایران علیه شخصی ایرانی یا علیه کشور ایران مرتکب جرمی بجز جرائم مذکور در مواد قبل شود و در ایران یافت و یا به ایران اعاده گردد، طبق قوانین جزایی جمهوری اسلامی ایران به جرم او رسیدگی می‌شود، مشروط بر اینکه:

۱. متهم در جرائم موجب تعزیر در محل وقوع جرم، محاکمه و تبرئه نشده یا در صورت محکومیت، مجازات کلاً یا بعضاً درباره او اجرا نشده باشد.
۲. رفتار ارتكابی در جرائم موجب تعزیر به موجب قانون جمهوری اسلامی ایران و قانون محل وقوع، جرم باشد.

ماده (۹)

«به جرائمی که به موجب قانون خاص یا عهدنامه‌ها و مقررات بین‌المللی مرتکب در هر کشوری که یافت شود محاکمه می‌شود، اگر در ایران یافت شود طبق قوانین جزایی جمهوری اسلامی ایران محاکمه و مجازات می‌شود».

فصل سوم - قلمرو اجرای قوانین جزایی در زمان**ماده (۱۰)**

«مجازات و اقدام تأمینی و تربیتی باید به موجب قانونی باشد که قبل از وقوع جرم مقرر شده است و مرتکب هیچ رفتاری (اعم از فعل یا ترک فعل) را نمی‌توان به موجب قانون مؤخر به مجازات یا اقدامات تأمینی و تربیتی محکوم کرد. لکن چنانچه پس از وقوع جرم، قانونی مبنی بر تخفیف یا عدم اجرای مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی یا از جهاتی مساعدتر به حال مرتکب وضع شود، نسبت به جرائم سابق بر وضع آن قانون تا صدور حکم قطعی، مؤثر خواهد بود. هرگاه به موجب قانون سابق، حکم قطعی لازم‌الاجرا صادر شده باشد به ترتیب زیر عمل خواهد شد:

۱. اگر رفتاری که در گذشته جرم بوده به موجب قانون لاحق جرم شناخته نشود حکم قطعی اجرا نمی‌شود و اگر در جریان اجرا باشد اجرای آن موقوف می‌شود. در این موارد و همچنین در موردی که حکم قبلاً اجرا شده باشد هیچ‌گونه اثر کیفری بر آن مترتب نمی‌شود.

۲. اگر مجازات جرمی به موجب قانون لاحق، تخفیف یابد، قاضی اجرای مجازات موظف است قبل از شروع به اجرا یا در حین اجرا از دادگاه صادرکننده حکم، اصلاح آن را طبق قانون جدید تقاضا کند. محکوم نیز می‌تواند از دادگاه صادرکننده حکم تخفیف مجازات را تقاضا نماید. دادگاه صادرکننده حکم با لحاظ قانون لاحق مجازات قبلی را تخفیف می‌دهد. مقررات این بند در مورد اقدام تأمینی و تربیتی که در مورد اطفال بزهکار اجرا می‌شود نیز جاری است. در این صورت ولی یا سرپرست وی نیز می‌تواند تخفیف اقدام تأمینی و تربیتی را تقاضا نماید.

تبصره - مقررات فوق در مورد قوانینی که برای مدت معین و یا موارد خاص وضع شده است اعمال نمی‌شود مگر به تصریح قانون لاحق».

ماده (۱۱)

قوانین زیر نسبت به جرائم سابق بر وضع قانون، فوراً اجرا می‌شوند:

۱. قوانین مربوط به تشکیلات قضایی و صلاحیت،
۲. قوانین مربوط به ادله اثبات دعوی تا پیش از اجرای حکم،
۳. قوانین مربوط به شیوه دادرسی،
۴. قوانین مربوط به مرور زمان،
۵. قوانین مربوط به اجرای حکم و اعمال مجازات، مشروط به اینکه از مقررات زمان صدور حکم محکومیت کیفری شدیدتر نباشد.

تبصره - در مورد بند «۲»، در صورتی که حکم قطعی صادر شده باشد، پرونده برای بررسی به دادگاه صادرکننده حکم قطعی ارسال خواهد شد.

فصل چهارم - قانونی بودن جرائم، مجازات ها و دادرسی کیفری**ماده (۱۲)**

«حکم به مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی و اجرای آنها باید از طریق مرجع صالح، به موجب قانون و با رعایت شرایط و کیفیات مقرر در آن باشد».

ماده (۱۳)

«حکم به مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی و اجرای آنها، حسب مورد نباید از میزان و کیفیتی که در قانون یا حکم دادگاه مشخص شده تجاوز کند و هرگونه صدمه و خسارتی که از این جهت حاصل شود، در صورتی که از روی عمد یا تقصیر باشد حسب مورد موجب مسئولیت کیفری و مدنی خواهد بود و در غیر این صورت، از بیت‌المال جبران خسارت خواهد شد.»

شماره مسلسل: ۱۰۶۰۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: «لایحه مجازات اسلامی»
(بخش اول - کلیات و مواد عمومی) پیشنهادهای مرکز پژوهش‌ها

نام دفتر: مطالعات حقوقی (گروه جزا)

تهیه و تدوین: جلیل محبی

ناظر علمی: بهزاد پورسید

متقاضی: کمیسیون قضایی حقوقی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: اسفندماه ۱۳۸۷